

سوره انعام مکی است و آن يك صدمه شصت و پنج یاشش آیت و بیست رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَحْمَدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ
 وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ①

بنام خدای بخشاینده مهربان .
 ستایش آن خدای راست که آفرید آسمان
 هاو زمین را و پدید کرد تاریکی ها و روشنی
 باز کافران با پروردگار خویش برابر می
 کنند^(۱) .

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَكُمْ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى
 عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ مَمْتَرُونَ ②

اوست آنکه بیافرید شمارا از گِل
 باز مقرر کرد وقت مرگ را و مدتی معین
 هست نزدیک او^(۲) باز شما شک می
 کنید^(۲) .

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ
 وَيَعْلَمُ مَا كَيْسِبُونَ ③

و اوست خدا^(۳) در آسمان ها و در زمین می
 داند پنهان شمارا و آشکار شمارا و میداند
 آنچه عمل می کنید^(۳) .

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا
 عَنْهَا مُعْرِضِينَ ④

و نمی آید به کافران هیچ نشانه از نشانه
 های پروردگار ایشان الا از آن رو گردان
 شدند^(۴) .

پس بدرستی که تکذیب کردند حق را
 (یعنی رسول را و آنچه آورده بود از قرآن
 و دین حق) چون آمد ایشانرا پس خواهد
 آمد بایشان جزای آنچه بوی تمسخر
 میکردند^(۴) .

أَيَا نَدِيدَهُ أَمْ كَيْفَ هَلَاكُكُمْ فِي الْأَرْضِ

آیا ندیده اند که چه قدر هلاک کرده ایم

(۱) یعنی معبودان باطل را .

(۲) یعنی برای قیام قیامت .

(۳) یعنی متصرف و فرمانروا .

(۴) یعنی باصدق آن خبردارد و الله اعلم .

پیش از ایشان از آنها که استقرار داده بودیم ایشان را در زمین آنقدر که استقرار نداده ایم شمارا و فرستاده بودیم باران برایشان پی در پی ریزنده و پیدا کردیم جوها میرفت زیرایشان^(۱) پس هلاک کردیم ایشان را به گناهان ایشان و پیدا کردیم بعد از ایشان امتی دیگر یعنی مردمان دیگر (۶) .

و اگر فرورستادیم برتونوشته در ورقی پس مساس میکردند آن را بدست خود گفتندی کافران نیست این مگر سحر ظاهر^(۲) (۷) .

و گفتند کافران چرا فرود نه آورده شد بر پیغامبر فرشته ای^(۳) و اگر فرورستادیم فرشته را البته بانجام رسانیده شدی کار باز مهلت داده نه شوند^(۴) (۸) .

و اگر میکردیم آن فرستاده را فرشته ای لازم می شد که کنیمش مردی (یعنی به شکل مردی) و هر آئینه مشتبه میکردیم برایشان آنچه الحال اشتباه میکنند (۹) .

و هر آئینه تمسخر کرده شد به پیغامبران پیش از تو پس فرود آمد به تمسخر کنندگان

مَالِهِمْ لِكُلِّمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا
الْأَنْهَارَ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا
مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ⑥

وَلَوْ رَأَيْنَا عَلَيْكَ كَذِبًا قَرِينًا فَلَمْ نَسُوءْ بِآيَاتِنَاهُمْ لَقَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا إِعْجَابٌ مِثْلُ بَرِّ ⑦

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكَ لَقُضِيَ
الْأَمْرُ لَمْ لَا يَنْظُرُونَ ⑧

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَكِنَّا
عَلَيْهِمْ مِمَّا يَلْتُمُونَ ⑨

وَلَقَدْ اسْتَهْزَى بِرُسُلِهِ مِنْ قَبْلِكَ مَخَافًا

(۱) یعنی زیر مساکن ایشان .

(۲) یعنی تعصب ایشان بمرتبه ای است که اگر نزول کتاب را بحس ظاهر به بینند نیز انکار کنند .

(۳) یعنی بوجهی که ما آنرا بحس ظاهر به بینیم والله اعلم .

(۴) یعنی ظهور ملائکه باین وجه مستلزم هلاک ایشان است در حکمت الهی والله اعلم .

از ایشان جزای آنچه بآن تمسخر می کردند^(۱) (۱۰) .

بگوسیر کنید در زمین باز نظر کنید چگونه شد آخر کار دروغ پندارندگان (۱۱) .

بگو- کراست آنچه در آسمان هاوزمین است بگوخدای راست لازم کرد بر خود مهربانی البته جمع کند شمارا در روز قیامت هیچ شك نیست در آن آنانکه زیان کردند در حق خویشان پس ایمان نمی آرند (۱۲) .

واوراست آنچه ساکن شد در شب و روز واواست شنو ادانا (۱۳) .

بگو آیدوستی گیرم بجز خدای پیدا کننده آسمان هاوزمین واو رزق میدهد و رزق داده نمی شود بگوهر آئینه امر کرده شده است مراکه باشم نخستین مسلمان (یعنی ازین امت) وفرموده شد که مباش از شریک مقرر کنندگان (۱۴) .

بگوهر آئینه من می ترسم اگرنافرمانی پروردگار خود کنم از عذاب روز بزرگ (۱۵) .

هر که عذاب باز داشته شود از وی آن روز پس مهربانی کرد خدا بروی و این است مطلب یابی ظاهر (۱۶) .

واگر سختی رساند خدا بتو هیچ دفع کننده نیست آن رامگرا و اگر نعمت

يَا الَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٠﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظروا كيف كان عاقبة
الْمُكَذِبِينَ ﴿١١﴾

قُلْ لَنْ مَنَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لَكُمْ كِتَابٌ عَلَى
نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا تَبِيبُ فِيهِ
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فهُمْ أَكْذِبُونَ ﴿١٢﴾

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَاللَّهُ بِهِ عَلِيمٌ ﴿١٣﴾

قُلْ أَغْيَرَ اللَّهُ وَجْهًا وَلِئَامًا قَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
يُظْعَمُ وَلَا تُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أكونَ أَوَّلَ مَنْ
أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

مَنْ يُصِرْ وَجْهَهُ يَوْمَئِذٍ لِقَدْحِ حَبِئَةٍ وَذَلِكَ
الْقَوْمُ الْمُهْتَبِينَ ﴿١٦﴾

وَأَنْ يَسْسِكَ اللَّهُ بَصْرًا فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنَّ

(۱) یعنی جزای کلمه که بطریق سخر به باینهامی گفتند .

رساند به تو پس او بر همه چیز تواناست
(۱۷) .

واوست غالب بالای بندگان خود
واوست دانا آگاه (۱۸) .

بگوچه چیز بر تراست در باب شهادت^(۱)
بگو خداست وی اظهار حق کننده است
میان من و میان شما و وحی کرده شد
بسوی من این قرآن تا بیم کنم شمارا بآن
و بیم کنم آن را نیز که قرآن باو برسد
آیا شما اثبات می کنید که با خدا هستند
معبودان دیگر بگو من اثبات نمی کنم
بگو جز این نیست که او معبود یگانه است
و هر آئینه من بیزارم از آنچه شما شریک
مقرر میکنید (۱۹) .

آنانکه ایشان را کتاب داده ایم می
شناسند حقیقت این قول را^(۲) چنانکه
می شناسند پسران خود را آنانکه زیان
کار شدند در حق خویشان پس ایشان
ایمان نمی آرند (۲۰) .

و کیست ستمگارت از کسی که بریست
بر خدا دروغ را یا بدروغ نسبت کرد آیات
اورا هر آئینه رستگار نمی شوند

يَسْأَلُكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۱۷﴾

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْكَبِيرُ الْخَبِيرُ ﴿۱۸﴾

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلْ اللَّهُ سَهِيدٌ لِّبَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ نَّبِّئُهُمْ
لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَىٰ قُلْ لَأَشْهَدَنَّ أَنَّ مَا
هُوَ إِلَهٌُ وَاحِدٌ قُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿۱۹﴾

الَّذِينَ اتَّخَذْتُمُ الْكُتُبَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ
الَّذِينَ حَسَبُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۲۰﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ
لَأُقَلِّبُ الظَّالِمِينَ ﴿۲۱﴾

(۱) یعنی اظهار حق کردن والله اعلم .

(۲) یعنی کلمه توحید، همینطور تفسیر کرده است مترجم و برای توضیح گوئیم که
بسیاری از مفسرین مراد از (بعرفونه کما يعرفون ابناهم) که می شناسند اورا
یعنی رسول خدا را که در کتابهای آنان وصف و نعت او موجود است همین معنی
را گرفته اند والله اعلم .

ستمگاران (۲۱) .

و یادکن آن روز که حشر کنیم ایشان راهمه
يك جا باز گوئیم مشرکان را کجا اندان
شریکان شما که ایشان را بطن اثبات می
کردید (۲۲) .

بعد از آن نه باشد عذرایشان مگر آنکه
گویند قسم بخدا پروردگارا که مشرک نه
بودیم (۲۳) .

بنگر چگونه دروغ گفتند بر خویشان و گم
گشت از ایشان آنچه افترا می کردند (۲۴) .

و از ایشان کسی هست که گوش می نهد
بسوی تو و پیدا کرده ایم بردل‌های ایشان
پرده ها تانه فهمند آن را و در گوش‌های
ایشان گرانی را و اگر به بینند هر معجزه
ایمان نیارند بآن تا وقتی که بیایند پیش
تو مکابره کنان باتو گویند این کافران
نیست این مگر قصه‌های پیشینیان (۲۵) .

و ایشان منع میکنند از متابعت او و دور می
شوند از متابعت او و هلاک نمی کنند مگر
خویشان را و نمی دانند (۲۶) .

و تعجب کنی اگر ببینی ایشان را وقتی که
باز داشته شوند نزدیک آتش پس گویند ای
کاش ما باز گردانیده شویم پس بدروغ
نسبت نه کنیم آیات پروردگار خویش را
و شویم از مسلمانان (۲۷) .

نه بلکه ظاهر شد ایشان را جزای آنچه می
پوشیدند پیش ازین یعنی جزای عقائد
باطله را و اگر دانیده شوند البته رجوع
کنند بسوی آنچه منع کرده می شدند

وَيَوْمَ نَضْرِبُكُمُ صَيْحَاتٍ ثُمَّ يَقُولُ الَّذِينَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَئِن
سُررَاؤُكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرْعَمُونَ ﴿٢١﴾

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبُّنَا مَا كُنَّا
مُشْرِكِينَ ﴿٢٢﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَّبُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٣﴾

وَمِنْهُمْ مَن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ
يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُؤْمِنُوهَا
بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُبَايِعُوكَ يَقُولُ الَّذِينَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِنْ
هَذَا إِلَّا سَاطِرُ الْأَيْدِي لَئِنْ

وَهُمْ يَبْهَوْنَ عَنْهُ وَيَخْلَعُونَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَيَشْكُرُونَ ﴿٢٤﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يُقْرَأُ عَلَىٰ الْعَارِفَاتِ أَلَّا يَلْقَيْنَا لَوْ كُنَّا نَرُدُّ وَلَا نُكَلِّبُ
بِآيَاتِ رَبِّنَا وَكُنُونَ مِنَ الْهَادِينَ ﴿٢٥﴾

بَلْ بَدَّ اللَّهُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا
لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٦﴾

وَقَالُوا لَنْ نَمُوتَ أَبَدًا وَنُحْيَا
بِعَذَابِنَا ۝

وَلَوْ تَرَىٰ إِذُوقُوا عَلٰی رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ
قَالَ أُولٰٓئِكَ رَبَّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا
كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ۝

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ
السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا ائْتَيْنَا عَلٰی مَا كُفَرْنَا بِهِمَا وَهُمْ
يَجْحَدُونَ آوَارَاهُمْ عَلٰی ظُهُورِهِمُ السَّاعَةَ مَا يَرْجُونَ ۝

وَمَا لَئِيْمَةُ الدُّنْيَا أَلَّا تَرْجُو لَكَ الْآخِرَةَ خَيْرٌ لِّدُنْيَاكَ
يَكْفُرُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ
لَا يَكْتُمُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ۝

وهرائینه ایشان دروغگویانند (۲۸) .

و گفتند نیست هیچ حیات مگر زندگانی
این جهانی ماونستیم ما برانگیختگان^(۱)
(۲۹) .

و تعجب کنی اگر به بینی آنگاه که
باز داشته شوند بحضور پروردگار خویش
گوید خدایا این درست نیست گویند آری
درست است و قسم پروردگار ما گوید
بچشید عذاب را بسبب آنکه کافر بودید
(۳۰) .

به تحقیق زیان کار شدند آنانکه بدروغ
نسبت کردند ملاقات خدایا آنگاه که
بباید بایشان قیامت ناگهان گویند ای
پشیمانی ما برتقصیر ما درباب قیامت
وایشان بردارند بارهای خویش را^(۲)
برپشتهای خویش آگاه شوید بد چیز است
آنچه بر میدارند^(۳) (۳۱) .

و نیست زندگانی دنیا مگر بازی و لهو
وهرائینه سرای آخرت بهتر است متقیان
را آیدرنمی یابید (۳۲) .

هرائینه میدانیم که اندوهگین
میکند ترا آنچه ایشان می گویند پس هرائینه
ایشان به دروغ نسبت نمی کنند ترا فقط
ولیکن این ستمگاران آیات خدایا

(۱) یعنی منکر حشراند والله اعلم .

(۲) یعنی گناهان خویش را .

(۳) یعنی عمل بد بشکل خیری نهایت زشتی و ناخوشی شده بر پشت او بنهند .

انکار می کنند (۳۳) .

وهرآئینه بدروغ نسبت کرده شد پیغامبران را پیش از توپس صبر کردند بر تکذیب خویش ورنجانیده شدن خویش تاآنکه پیامدبایشان نصرت ما نیست هیچ تغیر دهنده وعده های خدا را وهرآئینه آمدبه تو بعض خبرپیغامبران (۳۴) .

واگر گران شده باشد برتوروگردانی ایشان پس اگر می توانی که بجوئی سوراخی درزمین یا نردبانی درآسمان پس بیاری پیش ایشان معجزه^(۱) و اگرخواستی خداجمع ساختی ایشان را برهدایت پس مباح ازجاهلان (۳۵) .

جزاین نیست که قبول میکنند^(۲) آنانکه می شنوند ومردگان (یعنی کافران) برانگیزدایشان را خدا بازبسوی او گردانیده شوند (۳۶) .

وگفتند چرا فرودنه آورده شد برپیغامبر نشانه ای ازجانب پروردگار^(۳) بگوهرآئینه خداقادر است برآنکه فروفرستد آیتی و لیکن اکثر ایشان نمی دانند (۳۷) .

و نیست هیچ جانوری درزمین ونه هیچ

وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولًا مِنْ قَبْلِكَ فَصَبْرًا وَعَظْلًا مَا كُنَّا بِمُؤَدِّئِيهِمْ وَمَا كُنَّا بِمُؤَيِّنِيهِمْ وَمَا كُنَّا بِمُؤَيِّنِيهِمْ وَمَا كُنَّا بِمُؤَيِّنِيهِمْ
وَأُوذُوا وَحَتَّىٰ آتَاهُم نَصْرُنَا وَلَا لِمَبْدَالِكُمْ بِاللَّهِ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَأِ الْمُرْسَلِينَ ﴿۳۳﴾

وَلَا كَانَ كِبْرُ عَلَيْنَاكَ إِعْرَاضًا ۚ وَأِنْ اسْتَعْطَتْ أَنْ تَبْتَغِيَ
نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَاتِنَا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْبَهِلِينَ ﴿۳۴﴾

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْحَوَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ
إِلَيْهِمْ يُرْجَعُونَ ﴿۳۵﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ
يُنزِلَ آيَةً وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۳۶﴾

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا ظَلْمٍ يُطَيَّرُ بِحَبَابِهِ إِلَّا أَعْمَىٰ

- (۱) یعنی از آنجا که می توانی که معجزه بیاری بیار حاصل آنست که تفویض کن امر خود را بر خدا والله اعلم .
- (۲) یعنی دعوت اسلام را .
- (۳) یعنی از آن نشانه ها که می طلبیدند والله اعلم .

أَمْثَلَكُمْ مَا فَكَّرْنَا فِي الْكُتُبِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ
لِلرَّيْبِهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿۳۸﴾

پرنده که می پرد بدو پر خود مگر ایشان
جماعت هاند مانند شما فرو گذاشت
نکرده ایم در کتاب (یعنی لوح محفوظ)
هیچ چیزی را بازسوی پروردگار خود
حشر کرده خواهند شد (۳۸) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِالْآيَاتِ وَالْحُكْمِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
بِأَيِّاتِ اللَّهِ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
يُجِزِلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۳۹﴾

و کسانی که بدروغ نسبت کردند آیاتِ ما را
کرانند و گنگانند در تاریکی ها
هر که خواهد خدا گمراه کندش و هر که را
خواهد براه راست گرداندش (۳۹) .

قُلْ اسْمِعُوا إِنْ كُنْتُمْ عَادَابِ اللَّهِ أَوْ تَنْتَهُمُ السَّاعَةَ أَعْبِرُوا اللَّهَ
تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿۴۰﴾

بگو آیدید ا گر بیاید بشما عذاب خدا
یا بیاید به شما قیامت آیا بغیر خدا تضرع
می کنید ا گر راست گوهستید (۴۰) .

بَلْ آيَاتُ اللَّهِ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ
مَا تُدْعَوْنَ ﴿۴۱﴾

نه بلکه خاص بجناب اودعامی کنید پس
دفع می کند آنچه دعای کنید برای دفع
آن ا گر خواهد و فراموش می کنید آن
چیز را که اورا شریک مقرر کردید (۴۱) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَآخَذْنَا مِنْهُمُ بِالْأَسْأَةِ وَالْقَرَارِ
لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿۴۲﴾

وهر آئینه فرستادیم بسوی امتان پیش
از تو^(۱) پس در گرفت کردیم ایشان را به
تنگی معیشت و بیماری تازاری کنند
(۴۲) .

فَلَوْلَا إِذْ دَعَاَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ لِيَسْتَضْعِفُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ
لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۴۳﴾

پس چرا زاری نکردند و قتیکه آمدبایشان
عذاب ما ولیکن سخت شددلهای ایشان
وزینت داد در نظر ایشان شیطان آنچه می
کردند (۴۳) .

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ

پس چون فراموش کردند آنچه پند داده
شدایشان را بآن کشاده ساختیم برایشان

(۱) یعنی پیغمبران .

درهای همه چیز^(۱) تا آن هنگام که شادمان گشتند بآنچه داده شد ایشان را درگرفت کردیم ایشان را ناگهان پس شدند ناامید . (۴۴) .

پس بریده شد بیخ گروه ستمگاران و سپاس خدای راست پروردگار عالمها . (۴۵) .

بگوآیادیدید اگرباز گیردخدا شنوائی شمارا و چشم های شمارا ومهر زنده بر دل های شما کیست خداغیر الله تعالی که آنرا بیارد به شما به بین چگونه گوناگون بیان می کنیم آیت هارا بازایشان رو گردان می شوند (۴۶) .

بگوآیا دیدید اگریایدبه شما عذاب خدا ناگهان یا آشکارا آیا هلاک کرده شوند^(۲) مگر قوم ستمگاران (۴۷) .

ونمی فرستیم پیغامبران را مگر بشارت دهنده وبیم دهنده پس هرکه ایمان آورد و نیکوکاری کردپس هیچ ترس نبود برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (۴۸) .

وکسانیکه به دروغ نسبت کرده اند آیاتِ مارا برسدبایشان عذاب بسبب فاسق بودن ایشان (۴۹) .

بگونمی گویم بشما که نزدیک من است خزانه های خدا ونه می گویم که میدانم

حَتَّىٰ إِذَا فُجِّعَ أَمْوَالُهُمْ وَأُخْذُوا أَخْرَافَهُمْ تَبَتُّهُمُ فَأَذَّاهُمْ مُبِلسُونَ ﴿۴۴﴾

فَقَطَّعَ دَائِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۴۵﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَ أَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ قُلْ غَيْرَ اللَّهِ غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِلَاغٍ كَيْفَ تُصْرَفُونَ ﴿۴۶﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْزَلْنَا اللَّهُ بِقَنَةٍ أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿۴۷﴾

وَأَرْسَلْنَا الرُّسُلَ فِي الْأَمْثَلِينَ وَمُنذِرِينَ لِقَوْمِ أَمِّنٍ وَأَصْلَحَ فَلَاحُوفٌ عَلَيْهِمْ وَآلَهُمْ يُحْزَنُونَ ﴿۴۸﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمُ الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا يُعْسَفُونَ ﴿۴۹﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ

(۱) یعنی باستدرج نعمتهای فراوان دادیم واللہ اعلم .

(۲) یعنی هلاک کرده نشوند .

غیب راونه می گویم بشما که من فرشته ام پیروی نمی کنم مگر چیزی را که وحی کرده شد بسوی من بگو آیا برابر میشود نابینا و بینا آیاتامل نمی کنید (۵۰) .

و بترسان بقرآن یعنی پند ده بقرآن کسانی را که می ترسند از آنکه حشر کرده شوند بسوی پروردگار خویش نباشد ایشانرا بجز خدا هیچ دوستی و نه سفارش کننده تا پرهیزگاری کنند (۵۱) .

(۱) و دورمکن کسانی را که مناجات می کنند به پروردگار خویش بامداد و شام می طلبند رضای او را نیست برتو از حساب ایشان چیزی نیست از حساب تو برایشان چیزی تا برانی ایشان را که آنگاه باشی از استمگاران (۵۲) .

و همچنین امتحان کردیم بعض مردمان را به بعض تا گویند آیا این جماعت انعام کرده است خدا بریشان از میان ما خدای تعالی فرمود آیا نیست خدا داناتر بشکر کنندگان (۵۳) .

و چون بیابند پیش تو کسانی که ایمان آورده اند بآیتهای ما پس بگو سلام علیکم لازم کرده است پروردگار شما بر خود مهربانی را (لازم کرده است) که هر که بکند از شما کار بد به نادانی

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِن كُنتُمْ إِلَّا نَائِبِينَ إِنِّي قُلْتُ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُخْسَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونُوا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٣﴾

وَإِذَا جَاءَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوءًا أَوْ جَهَلَ بِشَيْءٍ

(۱) رؤسائی کفار بآن حضرت گفتند که ما را عارست که با فقرای مسلمین صحبت داریم ایشانرا از مجلس خود یکسوکن تا باتوبنشینیم خدای تعالی آیت فرستاد .

بازتوبه کرد بعد از آن و نیکوکاری نمود
پس خدا آمرزنده مهربان است (۵۴) .

و همچنین تفصیل می کنیم نشانه هارا
و تا ظاهر شود راه ستمگاران^(۱) (۵۵) .

بگوهر آئینه منع کرده شد مراکه عبادت
کنم آن کسانی را که شما می پرستید
بجز خدا بگو پیروی نمی کنم آرزوهای
شمارا گمراه شده باشم آنگاه ونه باشم
از راه یافتگان (۵۶) .

بگوهر آئینه من بر حجتم از پروردگار خود
و بدروغ داشتید آن دلیل را نیست نزدیک
من آنچه شما بزودی می طلبید آن را^(۲)
نیست حکم مگر خدا را بیان می کنندین
درست را و او بهترین فیصله کنندگان
است (۵۷) .

بگو ا گر بودی نزدیک من آنچه بزودی
می طلبیدش هر آئینه بانجام رسانیده
شدی کارمیان من و میان شما و خدا
داناتراست به ستمگاران (۵۸) .

و نزد اوست کلید های غیب^(۳) نمی
داندش مگر او و میدانند آنچه در بیابان
و دریاست و نمی افتد هیچ برگی الا می
داندش و نمی افتد هیچ دانه در تاریکی
های زمین ونه هیچ تری ونه خشکی

ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهَا وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۵۴﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ الْأَيَّاتِ وَلِيَتَّخِذَ الَّذِينَ سَبِلُوا الْمُجْرِمِينَ ﴿۵۵﴾

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
قُلْ لَأَسْتَعِينُكُمْ قَدْ صَلَّيْتُ إِذَا وَمَا آتَاكُمْ

الْمُهْتَدِينَ ﴿۵۶﴾

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عَزَدِي مَأ
تَسْتَعِينُونَ بِهِ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ يَفُضُّ الْحَقَّ وَهُوَ
خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿۵۷﴾

قُلْ لَوْ أَنَّ عِندِي مَا تَسْتَعِينُونَ بِهِ لَفُضِّي الْأَمْرَ بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿۵۸﴾

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا اللَّهُ وَيُعَلِّمُ مَا فِي الْبُرُوجِ وَالسَّمَاءِ
تَنَقُّطُ مِنَ رِيقَةٍ لَا يَعْلَمُهَا وَلَا جَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا يَظُنُّ
وَلَا يَأْبَى الْأَرْضَ وَلَا يَكْتُمُ بَيْنِي ﴿۵۹﴾

(۱) ظاهر نزدیک مترجم آن ست که این واؤ زائد است مثل واؤ و فتحت ابوابها .

(۲) یعنی عقوبت در اختیار من نیست .

(۳) یعنی انواع علم غیب .

الاثبت است در کتاب روشن (۵۹) .

واوست آنکه قبض روح شمامی کذبه شب^(۱) می داند آنچه کسب کردید بروزبازیری انگیزد شمارا در روزتابانجام رسانیده شود معیاد معین بازسوی اوباز گشت شماست بازخبر دهد شمارا بآنچه می کردید (۶۰) .

واوست غالب بالای بندگان خود و می فرستد بر شما ملائکه نگاهبان تا وقتیکه بیاید به کسی از شما مرگ قبض روح او کنند فرستادگان ماوایشان تقصیر نمی کنند (۶۱) .

باز گردانیده شوند مُردگان بسوی الله خداوندایشان که حق است مر او راست حکم و اوستاب ترین حساب کنندگان ست (۶۲) .

بگو کیست که می رهند شمارا از تاریکی های بیابان و دریا^(۲) مناجات می کنید بجناب اوبزاری و نیازپنهانی می گوئید اگر رهای دهد ما را ازین محنت هر آئینه باشیم از شکر کنندگان (۶۳) .

بگو خدای رهند شمارا از آن محنت و ازهر اندوهی باز شما شریک مقرر می کنید (۶۴) .

بگو اوست توانا بر آنکه فرستد بر شما عذابی

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ غَمْرَهُمْ بِالْأَصْحَارِ
ثُمَّ يَجْعَلُكُمْ فِيهِ لِيُقَضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ۚ تَعْرِفُونَ مَن مَّحَمَّدٌكُمْ ثُمَّ
يُنزِّلُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾

وَهُوَ الْقَائِمُ أَوَّلَ عِبَادَةٍ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ
أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ أَزْوَاجٌ ﴿٦٠﴾

ثُمَّ رُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۗ أَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَسِعَ
الْحُسْبَيْنُ ﴿٦١﴾

قُلْ مَنْ يُنذِرُكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ أَلَمْ يَكُنْ أَوَّلُ نَذْرٍ أَلَمْ تَرَ أَنَّهَا
وَعَفِيَةٌ ۗ لَئِن أُجِدْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٢﴾

قُلْ إِنَّ اللَّهَ يَنْجِيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ غَمٍّ لَّئِن مَّرَدُّكُمْ ﴿٦٣﴾

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ

(۱) یعنی وقت نوم .

(۲) یعنی از مصیبت های بیابان و دریا .

أَوْ مِنْ حَتَّىٰ أَنْجِلِكُمْ أَوْ يُلَاسِكُمْ شَيْعًا وَيُذِينَ بَعْضَكُمْ
بِأَسْبَحِضِ الْأَنْظَرِ كَيْفَ نَصَرْتُ الْأَيَّاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿۵۹﴾

وَكَذَٰبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِرَبِّكَ ﴿۶۰﴾

لِحَلِّ تِبَاسْتَفْرُوسُوفَ تَعْلَمُونَ ﴿۶۱﴾

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي الْأَيَّاتِ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ
يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُبَيِّنُكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ
بَعْدَ الذِّكْرِ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿۶۲﴾

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ
ذِكْرٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿۶۳﴾

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لُوبًا أَلْهَوْا وَعُزِّنَهُمُ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا وَذَكْرِيَّةٌ أَنْ يُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لِئَسْ لَهَا
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَبِئْسَ لِلشَّافِقِينَ رِزْقًا كُلَّ عَدَلٍ

از بالای شما^(۱) یا از زیر پاهای شما^(۲) و جمع کند شمارا گروه گروه و بچشانند بعض شمارا جنگ بعض^(۳) بنگر چگونه گوناگون بیان می کنیم آیت هارا تا بفهمند . (۶۵)

و به دروغ نسبت کردند قرآن را قوم تو و آن راست است بگونهیستم بر شما نگاهبان . (۶۶)

هر خبر را میعادیست و خواهید دانست . (۶۷)

و چون به بینی آنان را که بحث شروع کنند در آیت های ما پس رو بگردان از ایشان تا وقتی که بحث شروع کنند در سخنی غیروی و اگر فراموش گرداند ترا شیطان پس منشین بعد یاد آوردن با گروه ستمگاران (۶۸) .

و نیست بر کسانیکه پرهیزگاری کردند از حساب کافران چیزی ولیکن برایشان لازم است پند دادن تا شود که پرهیزگاری کنند (۶۹) .

و بگذار کسانی را که دین خود گرفتند بازی و لهو و فریفت ایشان را زندگانی دنیا و پندده بقرآن برای احتیاط از آنکه بمهلکه گذاشته شود نفسی را بسبب آنچه

(۱) یعنی چنانکه سنگ بر قوم لوط بارید .

(۲) یعنی چنانکه قارون بزمین رفت .

(۳) یعنی افواج متعدده پیدا شود و بایگدیگر جنگ کنند .

کرده است نیست اورا بجز خدا هیچ دوست و نه شفاعت کننده و اگر عوض خود دهد هرفدای که تواند گرفته نه شود از وی آن جماعت آنانند که بمهلکه گذاشته شدند به وبال آنچه کردند ایشان راست آشامیدنی از آب جوشانیده و ایشان راست عذاب درد دهنده بسبب آنکه کافر بودند (۷۰) .

بگو آیامناجات کنیم بجز خدا کسی را که نفع نه دهد ما را و زیان نه رساند ما را و باز گردانیده شویم برپاشنهای خود بعد از آنکه راه راست نموده است ما را خدا مانند کسی که گمراه کرده باشند اورا پریان در زمین حیران مانده مر اورا یارانند که می خوانندش بسوی راه راست که بیابسوی ما بگوهر آئینه هدایت خداهمان است هدایت حقیقی و فرموده شده است مارا که منقاد شویم پروردگار عالمهارا (۷۱) .

و فرموده شد که برپادارید نماز را و بترسید از خدا و اوست آنکه بسوی او حشر کرده خواهد شد (۷۲) .

و اوست آنکه بیافرید آسمانها و زمین بتدبیر محکم و روزیکه بفرماید^(۱) که بشو پس می شود سخن اود درست است و مرا و راست پادشاهی روزیکه دمیده شود در صورت

لَا يُخَذُّ مِنْهَا وَلِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ
شَرَابٌ مِنْ حَيْثُ وَعَدَّاكَ الْيَوْمَ يَا كَاؤُا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَنْدَعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَأَلَا يَضُرُّنَا وَنُرُدُّعَلَى
أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا اللَّهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ
فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى انْفِتِنَا
قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى وَأْمُرْنَا لِلسَّلَامِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا زَكَاةَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَبِهِ
يَعُودُونَ كُنْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْكَلِمَةَ الْكَلِمَةُ
فِي الصُّورِ عَلَيْهِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

(۱) یعنی چیزی را .

داننده پنهان و آشکاراست و اوست
استوارکار آگاه (۷۳) .

و یادکن چون گفت ابراهیم پدر خود آزر را
آیامیگیری بتان را معبودان هر آینه من می
بینم ترا و قوم ترادرگمراهی ظاهر (۷۴) .

و همچنین می نمودیم ابراهیم را ملک
آسمان ها و زمین تا او از یقین کنندگان
باشد^(۱) (۷۵) .

پس چون تاریک شد بروی شب
دیدستاره ای گفت این است پروردگار من
پس وقتیکه فرورفت گفت دوست ندارم
فروروندگان را (۷۶) .

پس چون دیدماه را طلوع کرده گفت این
است پروردگار من پس وقتیکه فرورفت
گفت اگر هدایت نکند مرا پروردگار من
البته شوم از گروه گمراهان (۷۷) .

پس وقتیکه دیدخورشید را طلوع کرده
گفت این ست پروردگار من این بزرگتر
ست پس چون فرورفت گفت ای قوم
هر آینه من بیزارم از آنچه شریک مقرر
میکنید (۷۸) .

هر آینه متوجه ساختم روی خود را بسوی
کسیکه بیافرید آسمانها و زمین را
در حالتیکه حنیفم و نیستم از مشرکان (۷۹) .

وَإِذَا قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ إِذْ رَاكَ أَتَيْتَنِي بِمَا آصَنَّا اللَّهُ إِنِّي
أُذْكَرُكَ وَقَوْمِكَ فِي صَلَاتِي مُبِينٌ ④

وَكَذَلِكَ نُرَى إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ
مِنَ الْمُؤْتَمِنِينَ ⑤

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكُوكَبَ قَالَ هَذَا رَبِّيَ فَلَمَّا أَفَلَ
قَالَ لَا أُحِبُّ الْإِنْفَالِينَ ⑥

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّيَ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَأَبْنٍ
لَهُمْ هَدِيَّتِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ⑦

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّيَ هَذَا الْكَبْرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ
قَالَ يَعْقُوبُ إِنِّي بُرِيْتُ وَمِنَّا تُكْفِرُونَ ⑧

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا
أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ⑨

(۱) یعنی چنانکه بروی ظاهر کردیم که بتان لائق عبادت نیستند نیز ظاهر ساختیم که
ستاره و هرچه در آسمانها است و زمین لائق عبادت نیست و او در ولیکون
زائده است والله اعلم .

وجدال کردند باوقوم او گفت آیا جدال می کنید بامن درباره خدا و تحقیق هدایت کرده است مراونمی ترسم از آنچه شما شریک مقرر می کنید با خدا ولیکن می ترسم ازآنکه خدااراده کند چیزی^(۱) واحاطه کرده است پروردگار من همه چیزازجهت دانش آیابندنمی گیرید .(۸۰)

وچگونه ترسم ازکسی که اوراشریک مقرر می کنید وشمانمی ترسید ازآنکه شریک خدا مقررکردید چیزی را که فرونه فرستاده است برشما دلیلی برای آن پس کدام يك ازین دو گروه سزاوار تراست بامن بگوئید ا گر می دانید (۸۱) .

خدای تعالی فرمودکسانیکه ایمان آوردند ونیا میختنند ایمان خودرا به شرك آن جماعت ایشان راست ایمنی وایشانند راه یافتگان (۸۲) .

واین است حجت مادادیمش ابراهیم را برقوم او وبلند می کنیم درمراتب هرکرا می خواهیم هرآئینه پروردگار تواستوارکار داناست (۸۳) .

وعطا کردیم ابراهیم را اسحاق و یعقوب هریکی را ازایشان هدایت کردیم ونوح را هدایت کردیم پیش ازین وازاولاد ابراهیم راه نمودیم داؤد و سلیمان وایوب

وَحَاجَّةٌ قَوْمَهُ قَالَ إِنَّمَا أَتَخَوِّفُنِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ
وَلَا آخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا
وَسِيمِ رَبِّي كُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿۸۰﴾

وَكَيْفَ آخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ آلِهَةً أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ
مَا لَهُ يَنْزِيلٌ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَنْتُمْ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ
إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۸۱﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ
وَهُمْ يُهْتَدُونَ ﴿۸۲﴾

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ
مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَزِيمٌ ﴿۸۳﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا
مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ
وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿۸۴﴾

ویوسف و موسیٰ و هارون را وهم چنین
جزامی دهیم نیکوکاران را (۸۴) .

وهدایت کردیم زکریا و یحییٰ و عیسیٰ
و الیاس را همه آنان از صالحان بودند (۸۵) .

وهدایت کردیم اسمعیل و الیسع و یونس
و لوط را و هریک را فضل دادیم براهل
زمان (۸۶) .

وهدایت کردیم بعضی را از پدران ایشان
و اولاد ایشان و برادران ایشان و برگزیدیم
ایشان را و دلالت کردیم ایشان را بسوی
راه راست (۸۷) .

این است هدایت خدا دلالت می کند
بدان هر کرا خواهد از بندگان خویش و
اگر شریک مقرر میکردند نابود شدی
از ایشان آنچه کرده بودند (۸۸) .

این جماعت آنانند که دادیم ایشان را
کتاب و حکمت و پیغامبری پس اگر
کافر شوند بآیات قرآن این کافران پس
ما مقرر ساختیم برای ایمان
بآنها گروهی را که هرگز کافرنه
شوند^(۱) (۸۹) .

این جماعت انبیاء کسانی اند که هدایت
کرد ایشان را خدا پس به روش ایشان
اقتداکن بگوسوال نمی کنم از شما هیچ
مزد بربتلخیص قرآن نیست این مگر
پند عالمهارا^(۲) (۹۰) .

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿۸۴﴾

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَأُولَآئِكَ فَضَّلْنَا
عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿۸۵﴾

وَمِنَ آبَائِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَخْوَانِهِمْ وَأَجْنَيبَهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۸۶﴾

ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِّنْ عِبَادِهِ وَلَوْ
أَشْرَكُوا لَحِطَّ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۸۷﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَ وَالنُّبُوَّةَ لِقَآءِ
بِكُفْرِهِمْ هَآؤُلَآءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا
بِهَا بِكُفْرِينَ ﴿۸۸﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَيُهْدِيهِمْ اللَّهُ قَوْمًا لَّيْسُوا
فَلَا آسَأَلُكُمْ عَلَيْهِمْ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ
لِّلْعَالَمِينَ ﴿۸۹﴾

(۱) یعنی مهاجرین و انصار و سائر اختیار و الله اعلم .

(۲) یعنی چنانکه انبیاء صبر کردند بر ایذاء کفار تو نیز صبر کن و الله اعلم .

وصفت نکردند یهود خدا را حق صفت او چون گفتند فرو نه فرستاده است خدا بر هیچ آدمی چیزی بگو که فرورستاد کتابی که آورده است او را موسی' روشنی و هدایت مردمان رامی گردانید او را و دو قسم ورقها آشکارا می کنید آن را و پنهان می کنید بسیاری را و آموخته شدید (یعنی در قرآن) آنچه نمی دانستید شما و نه پدران شما می دانستند^(۱) بگو خدا فرود آورد باز بگذار ایشان را در بحث ایشان در حالتیکه بازی میکنند^(۲) (۹۱) .

و این قرآن کتابیست که فرستادیم او را برکت باور دارنده آنچه پیش از وی بود و تا بیام کنی اهل مکه را و کسانی را که گرد مکه ساکن اند و معتقدان آخرت البته ایمان می آرند بقرآن و ایشان بر نماز خود محافظت می کنند^(۳) (۹۲) .

و کیست ستمگار تراز کسی که بر بست بر خدا دروغی^(۴) یا گفت وحی فرستاده

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْنَا سُبْحَانَ
مِنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا
وَ هُدًى لِّلنَّاسِ لِيَجْعَلَ لَهُ قُرْآنًا طِبْسًا يُدَوِّنُهَا وَتُحْمُونَ كِتَابًا
وَ عِلْمًا تَالُوهُ تَعْلَمُونَ أَنَّهُمْ لَا أَبَاقُوه قُلْ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ
فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿۹۱﴾

وَهَذَا كِتَابُنَا أَنْزَلْنَاهُ مُبْرَكًا مُّصَدِّقًا لِّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ
أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ
وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿۹۲﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَأَقَالَ اُنْحَىٰ الرَّحْمٰنُ

(۱) یعنی کتمان آیات تورات را قرآن اظهار کرد و الاسباق بیقین نمی دانستند .

(۲) حاصل آنست که اگر یهود گویند که خدای تعالی بهیچ بشر وحی نمیفرستد نقض کرده میشود بتورات و اگر گویند میفرستد استبعاد فرستادن قرآن مجرد تعصب است پس اذ قالوا بجای ان قالوا گفته شد .

(۳) مترجم گوید انداز اولاً عرب را کرده شد که زبان عربی می فهمند ثانیاً جمیع اهل ارض را بواسطه ترجمه پس این جا انداز اول مراد است مانند آیت " هو الذی بعث فی الامیین رسولا منهم یتلوا علیهم آیاته الآیه " و درآیت " و ما ارسلناک الا رحمة للعلمین " از اولی و ثانوی والله اعلم .

(۴) یعنی اعتقاد کرد مثلاً که بحائر و سوانب از امر الهی است و اتفاق سلف دلیل =

شده است به من و بحقیقت نفرستاده شده است بسوی او چیزی و از کسی که گفت فرودخواهم آوردمانند آنچه فرودآورده خدا^(۱) و تعجب کنی چون بنگری و قتیکه ظالمان در شدائد مرگ باشند و فرشتگان دست های خود را دراز می کنند^(۲) می گویند بیرون آرید روحهای خود را امروز جزا داده خواهید شد عذاب رسواکننده به سبب آنکه می گفتید برخدانان حق و بسبب آنکه از تصدیق آیات اوسرکشی می کردید . (۹۳)

و گوئیم هر آئینه آمدید پیش ما تنها چنانکه آفریده بودیم شمارا اول بار و بگذاشتید آنچه عطا کرده بودیم شمارا پس پشت خویش و نمی بینیم باشما شفاعت کنندگان شمارا آنکه گمان می کردید که ایشان در تربیت شما شریکان خداوند هر آئینه بریده شدیوندمیان شما و گم شد از شما آنچه گمان می کردید (۹۴) .

هر آئینه خداشگافنده دانه و خسته است بیرون می آرد زنده را از مرده و بیرون آرنده مرده است از زنده این ست خدا پس از کجا بر گردانیده می شوید (۹۵) .
شگافنده صبح است و گردانید شب را

وَلَمْ يُوحِ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيَهُمْ أَمْحَرُوا أَنْفُسَهُمْ أَلْيَوْمَ يُخْرَجُونَ عَذَابَ الْهَرَمِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ عَلَى اللَّهِ عَيْرَ الْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ كَسْتَكْبِرُونَ ﴿۹۳﴾

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فِرَادَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ نَاحُونَ لِنَاذِرِ الظُّلُمِ كُمْ وَمَا تَرَى مَعَكُمْ شَفْعَاءَ كُؤَالِ الدِّينِ زَعِمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ لَقَدْ نَقَطَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿۹۴﴾

إِنَّ اللَّهَ لَذُو الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكُمْ اللَّهُ فَأَلَيْ تَتَوَفَّوْنَ ﴿۹۵﴾

فَالرُّبُوبِ بَارِعٌ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا

= بر آن ست والله اعلم .

(۱) یعنی انشای کتابی مثل قرآن خواهم کرد و انشایا بطریق مشاکلت انزال گفته شد .

(۲) یعنی میزنند والله اعلم .

ذَلِكَ نَسِيحُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿۹۶﴾

آرامگاه و گردانید خورشید و ماه رامعیار حساب این ست تقدیر خدا غالب دانا (۹۶) .

واوست آنکه بیافرید برای شما ستاره ها تا راه بیابید به سبب آنها در تاریکی های بیابان و دریا هر آئینه به تفصیل بیان کردیم نشانه هارا برای گروهی که می دانند (۹۷) .

واوست آنکه پیدا کرد شمارا از یک شخص پس شمارا اقرار گاهی است و ودیعت جائی هر آئینه به تفصیل بیان کردیم نشانه هارا برای گروهی که می فهمند (۹۸) .

واوست آنکه فرود آورد از آسمان آبی پس بیرون آوردیم بسبب آن آب گیاه هر چیز را سپس بیرون آوردیم از آن گیاه سبزه راکه بیرون می آریم از آن سبزه دانهای یکی بردیگری پیوسته و از شکوفه های درخت خرما خوشه های آویزان نزدیک بهم و در دسترس است و بیرون آوردیم بوستانها از درختان انگور و بیرون آوردیم زیتون و انار مانند یکدیگر و غیر مانند یکدیگر^(۱) بنگرید بسوی میوه درخت چون میوه آردوسوی پختگی او هر آئینه در این نشانه هاست گروهی راکه ایمان دارند (۹۹) .

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالنَّجْمُ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿۹۷﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿۹۸﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا مَخْضَرًا مِنْهُ حَبًّا ثَمَرًا كَمَا وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَلِيقٌ حَمِيصٌ وَجَذَبٌ مِنَ الْأَعْنَابِ وَالزَّيْتُونَ وَالزُّمُرَانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُشْتَبِهٍ أَنْظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿۹۹﴾

(۱) یعنی در صورت درخت و ثمر مانند یکدیگر است و در طعم مخالف يك پاره شیرین و یکپاره ترش یا تلخ والله اعلم .

و مقرر کردند کافران برای خدا شریکان را که از قسم جن اند حال آنکه خدا آفریده است ایشان را و به افترا ثابت کردند اورا فرزندان و دختران بغیر دانش پاکست اورا و بلند است از آنچه بیان میکنند (۱۰۰) .

او آفریننده آسمانها و زمین است چگونه باشد اورا فرزندی و حال آنکه نبود او را زن و بیافرید هر چیز را و او هر چیز داناست (۱۰۱) .

این است خدا پروردگار شما بیست هیچ معبود برحق مگر او آفریننده هر چیز است پس پرستش کنید اورا او بر هر چیز کارساز است (۱۰۲) .

در نمی یابند اورا چشم ها (یعنی درد دنیا) و او درمی یابد چشم هارا و اوست مهربان آگاه (۱۰۳) .

هر آئینه آمدند بشما دلیل ها از جانب پروردگار شما پس هر که بینا شد نفع اوراست و آن که نابینا ماند پس زیان برویست بگو (یا محمد) و نیستم بر شما نگاهبان (۱۰۴) .

و همچنین گوناگون بیان می کنیم نشانه ها را و تا آنکه گویند که خواندای و تایید کن این دین را برای گروهی که می دانند^(۱) (۱۰۵) .

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ
بِعِبَادِهِ لِيُعَلِّمَهُمُ التَّعْلِيمَ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۱۰۰﴾

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ
صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۱۰۱﴾

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿۱۰۲﴾

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ الْبَاطِنُ
الَّذِي يُشَاهَدُ ﴿۱۰۳﴾

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ
عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿۱۰۴﴾

وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِيُقُولُوا اذْهَبْ اذْهَبْ وَإِن يَسْتَعْجِلُ
بِقَوْلِكَ فَعَلِمُونَ ﴿۱۰۵﴾

(۱) مترجم گوید احتمال بود که کفار گویند کتابهای سابقه را خوانده و آنچه میگوی ماخوذ از کتب سابقه است نه وحی الهی است پس خدای تعالی قرآن را بوجهی نازل ساخت و بوجهی گوناگون بیان کرده محال این شبهه نماند زیرا که این =

إِنَّمَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ لِأَنَّ إِلَهًا لَّهُمْ وَاعْرِضْ
عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿۱۰۶﴾

(یا محمد) پیروی کن چیزی را که وحی کرده شد بسوی تواز جانب پروردگار توهیج معبود برحق نیست مگرا و اعراض کن از مشرکان (۱۰۶).

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا
وَمَا أَنتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿۱۰۷﴾

و اگر خواستی خدا شریک مقرر نمی کردند و نگردانیدیم ترا برایشان نگاهبان و نیستی تو برایشان متعهد (۱۰۷).

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا
بِخَيْرٍ عَلِيمٌ كَذَلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۰۸﴾

وای مسلمانان دشنام مدهید کسانی را که مشرکان می پرستند بجز خدا زیرا که ایشان دشنام خواهند داد خدا را از روی ظلم بغیر دانش همچنین آراسته کردیم در نظر هر گروهی کردار آن گروه باز بسوی پروردگار ایشان باشد رجوع ایشان پس خبر دهد ایشان را بعاقبت حال آنچه می کردند (۱۰۸).

وَأَسْمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لِيَبْجَأَ إِلَيْهِمُ الْيَوْمِ الَّذِينَ
يَهَاقُلُونَ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعُرُكُمْ أَنَّهُمْ إِذَا
جَادَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۱۰۹﴾

و سوگند خوردند کافران به سخت ترین سوگندان خویش که اگر بیاید بدیشان معجزه البته ایمان آرند بآن بگوجزاین نیست که معجزه ها نزدیک خداست و چه مطلع ساخته است شمارا ای مسلمانان آیا نمیدانید که آن معجزه ها چون بیاید ایشان ایمان نیارند (۱۰۹).

وَنَقَلِبْ أَعْيُنَهُمْ وَابْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوْلَىٰ
مَرَّةً وَتَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿۱۱۰﴾

و صرف کنیم دلهای ایشان را و چشمهای ایشان را چنانکه ایمان نیاوردند بقرآن اول بار و بگذاریم ایشان را در گمراهی خود سرگردان گشته (۱۱۰).

و اگر مامی فرستادیم بسوی ایشان فرشتگان را و سخن می گفتند بایشان مُردگان و جمع میکردیم برایشان همه چیز گروه گروه هرگز ایمان نمی آوردند مگر وقتی که خواستی خدا ولیکن بسیاری از ایشان نادانی می کنند (۱۱۱) .

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ تَشَاءُ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ قَدْ أَرَاسَهُمْ وَمَا يَفْقَهُونَ ﴿١١٢﴾

و همچنین پیدا کردیم برای هر پیغامبری دشمن از شیطانهای انس و جن بطریق و سوسه القاء می کنند بعضی ایشان بسوی بعضی سخن ظاهر آراسته تافریب دهند و اگر خواستی پروردگار تونمی کردند این کار را پس بگذار ایشان را بافترای ایشان (۱۱۲) .

وَلِيَصْحَبَ إِلَيْهِ أَقْدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِيَعَذِّبَهُمْ وَلِيَعَذِّبُوا مَا هُمْ مُقْتِرُونَ ﴿١١٣﴾

و القاء می کنند سخن بظاهر آراسته تا میل کنند بسوی اودل های کسانی که ایمان ندارند بآخرت و تاپسند کنند او را و تا عمل کنند آنچه ایشان کننده آند (۱۱۳) .

أَفَعَيِّرُ اللَّهُ آبَنِيَّ حَكِيمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْنَا الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ اتَّبَعَهُمُ الْكُتُبَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾

بگو آیا طلب کنم فیصله کننده بجز خدا و اوست آنکه فر فرستاد بسوی شما قرآن واضح کرده شده و کسانی که داده ایم ایشان را کتاب یعنی تورات می دانند که قرآن فر فرستاده شده است از جانب پروردگار تو براستی پس مباش از شک کنندگان^(۱) (۱۱۴) .

(۱) یعنی یهودی دانند که نزول وحی میشود و آدمی را خدای تعالی پیغمبر می سازد و در حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم و در قرآن دلائل صدق موجود هست مترجم گوید در سورت های مکیه مذکور شده است که یهود تصدیق میکنند =

وتمام است سخن پرور دگار تو در راستی
و انصاف هیچکس تغیر کننده نیست سخن
های او را و اوست شنو ادانا (۱۱۵).

و اگر فرمانبرداری کنی بسا کسانی را که
در زمین اند گمراه کنند ترا از راه
خدا پیروی نمی کنند مگر گمان را
و نیستند مگر دروغگو^(۱) (۱۱۶).

هر آئینه پروردگار داناتراست بکسی که
دور می شود از راه وی و او داناتراست براه
یافتگان (۱۱۷).

پس بخورید از آنچه ذکر کرده شد نام خدا
بروی (یعنی هنگام ذبح وی) اگر مومن
هستید بآیات خدا (۱۱۸).

و چیست شمارا که نمی خورید از آنچه
ذکر کرده شده است نام خدا بروی و حال
آنکه به تفصیل بیان کرده است برای
شما آنچه بر شما حرام ساخته است الا آنچه
مضطرب باشید بسوی او^(۲) و هر آئینه
بسیاری گمراه می کنند بخواهش نفس

وَنَتَّ كَلِمَاتِ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝۱۱۵

وَإِنْ تَطْمَأَنَّ مِنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
إِنْ يَكْفُرُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا خَيْرُ صَوْنٍ ۝۱۱۶

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُضْتَبِّينَ ۝۱۱۷

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ۝۱۱۸

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَضَّلَ
لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَّرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنْ كُنْتُمْ
لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَابِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُضْتَبِّينَ ۝۱۱۸

= قرآن را و در سورت های مدنیه مذکور است که یهود تکذیب میکنند آنرا و وجه تطبیق
آن ست که چون آنحضرت صلی الله علیه وسلم در مکه بود هنوز دعوت
یهودنکرده بود همه بصدق قرآن معترف بودند که حکم آن بر عرب لازم است
و هیچکس از ایشان انکار نکرده و چون هجرت فرمود ایشانرا دعوت کرد بعناد
در آمدند در سیرت ابن اسحاق چند قصه باین مضمون مذکور است والله اعلم.

(۱) یعنی آنچه کافران در باب تحریم و تحلیل اشیا شبهات میکردند باطل است والله اعلم.

(۲) مترجم گوید یعنی میته حرام است الا وقت ضرورت تناول آن رخصت است
والله اعلم.

خویش بغیر دانش هرآئینه پروردگارتو داناتراست به ستمگاران (۱۱۹) .

وترک کنید آشکارا گناه را وپنهان اورا هرآئینه کسانیکه گناه می کنندجزا داده خواهند شد بحسب آنچه میگردند (۱۲۰) .

وخورید ازآنچه یاد کرده نه شد نام خدا بروی وهرآئینه خوردنش گناه است وهرآئینه شیاطین وسوسه القاء می کنند بسوی دوستان خویش تاخصومت کنند باشما واگر فرمانبرداری ایشان کنید هر آئینه شما مشرک باشید^(۱) (۱۲۱) .

آیاکسی که مرده بود پس زنده ساختیمش^(۲) وپیداکردیم برای اونوری که میرودباوی میان مردمان مانند کسی باشد که صفتش این ست که درتاریکی ها است نیست بیرون آینده ازآن همچنین آراسته کرده شده است درنظر کافران آنچه می کردند^(۳) (۱۲۲) .

وهمچنین پیداکردیم درهردهی رئیسان فساق آن ده تافساد کنند درآن ده وبحقیقت ضررنمی کنند مگردرحق خویشان ونمی دانند(۱۲۳) .

وچون بیاید بایشان نشانه ای گویند هرگز

وَدَرَوْا ظَاهِرَ الْأَنْعَامِ وَبَاطِنَهَا إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِالْآيَاتِ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتُرُونَ ﴿۱۱۹﴾

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ بِذُنُوبِهِمْ عَلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿۱۲۰﴾
الشَّيَاطِينِ لِيُؤْخَذُوا إِلَىٰ أُولِيهِمْ لِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿۱۲۱﴾
أَعْتَبْتُمْ هُمْ أَنْتُمْ لِكْفُرْتُمْ ﴿۱۲۲﴾

أَوَمَنْ كَانَ مِيتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَتَّلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ نُزِيلُ الْكِتَابَ لِقَوْمٍ كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۲۱﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مَجْرُمِيهَا لِيَسْتَكْبَرُوا فِيهَا وَمَا يَمْلِكُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿۱۲۲﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ

(۱) مترجم گوید مراد ازین وسوسه آنست که اهل جاهلیت می گفتند چراکشته خودرا بخوریم وکشته خدارا نخوریم والله اعلم .

(۲) یعنی کافر بود هدایت کردیمش .

(۳) چنانکه رؤساء کفارمکه درنصرت کفرسعی می کردند والله اعلم .

ایمان نیاریم تا وقتی که داده شود ما را مانند آنچه داده شده است پیغامبران خدارا^(۱) خدادانا تراست بمحل نهادن پیغامبری خود خواهد رسید این گناهگاران را رسوائی نزدیک خدا و عذابی سخت بسبب آنکه بدمی اندیشیدند (۱۲۴) .

پس هر که خدا خواهد که هدایت کندش کشاده کند سینه او را برای اسلام^(۲) و هر که خواهد که گمراه کندش تنگی کند سینه او را در نهایت تنگی گویا بالا میرود در آسمان همچنین می اندازد خدا ناپاکی را بر کسانی که ایمان نمی آرند^(۳) (۱۲۵) .

و این اسلام راه پروردگار تست راست آمده هر آینه تفصیل کردیم نشانه هارا برای گروهی که پند پذیر میشوند (۱۲۶) .

ایشان راست سرای سلامتی یعنی بهشت نزدیک پروردگار ایشان او کار ساز ایشانست بسبب آنچه میکردند (۱۲۷) .

وروزی که حشر کند خدا ایشانرا همه يك جا گوید ای گروه جن^(۴) تابع خود بسیار گرفتید از مردمان و میگویند دوستان ایشان از آدمیان^(۵) ای پروردگار ما بهره مند

مَا أَتَى رَسُولُ اللَّهِ اللَّهَ أَعْلَمَ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ
سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ
شَدِيدٌ يُدَبَّرُ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿۱۲۴﴾

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ
وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا
يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَابُكَ يُجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۱۲۵﴾

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَذَكَّرُونَ ﴿۱۲۶﴾

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وليُّهُمْ بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿۱۲۷﴾

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا يَمْعَشَرُ الْجِنُّ قَدِ اسْتَكْبَرْتُمْ
مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَّتُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمِعْ
بَعْضًا مَبْعُوضًا وَبَلَفْنَا الْجَلْمَةَ الَّتِي أَجَلْتُمْ لَنَا قَالِ

(۱) یعنی بر هر کسی از ما جبرئیل فرود آید و وحی نازل بشود والله اعلم .

(۲) یعنی بفهماندش حقیقت اسلام و محاسن آن والله اعلم .

(۳) یعنی هر چند می خواهند حقیقت اسلام و محاسن آن بفهمند نمی توانند والله اعلم .

(۴) یعنی ای شیاطین .

(۵) یعنی تابعان ایشان را از کفار .

شد بعض ما از بعض^(۱) و رسیدیم
 بمیعاد خویش که معین کرده بودی برای
 ما^(۲) گوید خدا آتش جای شماس
 جاویدان آنجا لیکن آنچه خدا خواسته
 است^(۳) هر آینه پروردگار تو استوار کار
 دانا است (۱۲۸) .

و همچنین مسلط می کنیم بعض ستمگاران
 را بر بعض به سبب شومی آنچه می کردند
 (۱۲۹) .

ای گروه جن و انس آیانیامندند به شما
 پیغمبران از جنس شما می خواندند بر شما
 آیات مرا و بیم می کردند شما را از ملاقات
 این روز شما گویند اعتراف کردیم
 بر خویشتن و فریب داده بودایشان را
 زندگانی دنیا و گواهی دادند بر خویشتن
 که ایشان کافر بودند^(۴) (۱۳۰) .

این ارسال رسل بسبب آنست که هرگز
 پروردگار تو هلاک کننده شهرها نباشد
 بجزای ظلم در حالیکه اهل آنها غافل
 باشند^(۵) (۱۳۱) .

و هر شخص را مرتبه هاست از اجر آنچه

الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ يُؤْتُونَ فِيهَا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ
 رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿۱۲۸﴾

وَكَذَلِكَ نُؤْتِي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا
 يَكْسِبُونَ ﴿۱۲۹﴾

يَمَعَّرَ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ
 يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُذِيقُوكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ
 هَذَا قَالُوا اسْتَهْذَبْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّبْنَاهُمْ نَحْيَهُ
 الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿۱۳۰﴾

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا
 غَافِلُونَ ﴿۱۳۱﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا

- (۱) یعنی متبوعان خوشوقت شدند بتابعان و تابعان محظوظ شدند از متبوعان والله اعلم .
- (۲) یعنی برای حساب ما پس در حق ما چه حکم است .
- (۳) یعنی در حق اهل نجات والله اعلم .
- (۴) مترجم گوید مراد آن است که آیانیامده اند از مجموعه جن و انس و آن صادق است
 نبودن رسل از انس مبعوث بانس و جن والله اعلم .
- (۵) قبل بعثت عقوبت نمی آید والله اعلم .

وَمَارْبُكَّ بِعَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿۱۷﴾

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۗ إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ
وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ لَكُمْ أَنْتُمْ لَا تَرْضَوْنَ
ذُرِّيَّةَ قَوْمٍ الْخَرِيئِينَ ﴿۱۸﴾

إِنْ مَا تَوْعَدُونَ لَأْتِي وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿۱۹﴾

قُلْ يَوْمَ نَعْمَلُوْا عَمَلًا وَّاعَلَىٰ مَكَانٍ كُمْ إِنْ عَمِلْتُمْ فَسَوْفَ
تَعْلَمُونَ ۗ مَنْ يَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ النَّارِ
إِنَّهُ لَا يَفِيضُهُ الظُّلُمُونَ ﴿۲۰﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا

کردند و نیست پروردگار تویی خبر
از آنچه به عمل می آرند (۱۳۲) .

و پروردگار توغنی خداوند رحمت است
اگر خواهد دور کند شما را و جانشین
سازد پس از شما هر که را خواهد چنانکه
پیدا کرد شما را از نسل قومی دیگر (۱۳۳) .

هر آئینه آنچه وعده کرده میشود شمارا البته
آمدنی است و نیستید شما عاجز کنندگان
(۱۳۴) .

بگوای قوم من عمل کنید شما برحالت
خویش هر آئینه من نیز عمل کننده ام
زود باشد که بدانید کسی را که باشد او را
عاقبت پسندیده در آخرت هر آئینه
رستگار نشوند ظالمان (۱۳۵) .

(۱) و مقرر کردند برای خدا از آنچه او

(۱) مترجم گوید اهل جاهلیت احکامی چند اختراع کرده بودند از آن جمله آنست که
اززراعت و مواشی پاره ای برای خدا مقرر می کردند پاره ای برای بتان و حصه
خدا بر مساکین و ضعیفان صرف میکردند و حصه بتان باستانه بتان میرسانیدند پس
اگر چیزی از حصه خدادار حصه بتان مخلوط میشد ترك می کردند که خدا
حاجت نه دارد و اگر از حصه بتان در حصه خدا مخلوط می شد آن را جدا
میکردند که بتان محتاج اند و آنچه آنست که قتل دختران تجویز میکردند
و پیشوایان ایشان بدین معنی فتوی داده بودند و از آنچه آنست که بعض
زراعت و مواشی را حجر میساختند که غیر سدن بتان کسی دیگر نخورد و آنچه
برای بتان ذبح میکردند نام خدا بر آن نمی گرفتند از آنچه آنست که چون
بحاثر و سوائب بچه میدادند گرزنده بودی مردان را حلال میدانستند زنان را
و اگر مرده بودی همه را حلال میدانستند خدای تعالی رد این مذاهب باطله
فرمود و آنچه حکم حق است بیان فرمود و محرماتی که همه اهل باطل بر آن متفق
اند ذکر کرد و الله اعلم .

پیدا کرده است از جنس زراعت و چهارپایان حصه گفتند این حصه برای خداست بگمان خویش و این حصه برای شرکاء که مامقر کرده ایم پس آنچه بود برای شرکای ایشان نمی رسد به خدا و آنچه باشد برای خدامیرسد به شرکای ایشان بدچیز است که مقرر می کنند (۱۳۶) .

و همچنین آراسته کرده است در نظر بسیاری از مشرکان قتل اولاد ایشان را شرکای ایشان^(۱) تاهلاک کنند ایشان را و تا مختلط کنند برایشان دین ایشان را و اگر خواستی خدا نکردندی این کار پس بگذار ایشان را بامفتریات ایشان (۱۳۷) .

و گفتند این چهارپایان و زراعت حجر است نخورد آن را مگر آنکه ما خواهیم بگمان خویش و چهارپایان دیگراند که حرام کرده شده است سواری بر پشت آنها و چهارپایان دیگراند که نام خدانمی گیرند هنگام ذبح آن بسبب آنکه دروغ بسته اند بر خدا زود جزاء خواهد داد ایشان را بمقابله آنچه افترای می کردند (۱۳۸) .

و گفتند آنچه در شکم این چهارپایان باشد^(۲) حلال است برای مردان ما و حرام است بر زنان ما و اگر مرده باشد

فَقَالُوا هَذَا لِلَّذِينَ يَزْعِمُونَ أَنَّهُمْ
فَمَا كَانَ لِيُشْرَكَ بِهِمْ فَلَا يُصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ
لِللَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿۱۳۶﴾

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ
أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاءَهُمْ لِيَرُدُّوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ
دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ
وَمَا يَفْعَلُونَ ﴿۱۳۷﴾

وَقَالُوا هَذِهِ الْأَنْعَامُ وَحَرِّثُ حِجْرًا لَا يُطْعَمُ إِلَّا مَنْ
نَشَاءُ يَزْعِمُونَ أَنَّعَامَهُمْ حَرِّمَتْ طَهُورُهَا وَأَنَّعَامَهُ
لَا يَذْكُرُونَ أَسْمَاءَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِمْ سُبْحَانَ اللَّهِ
بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿۱۳۸﴾

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
وَمَحْرَمٌ عَلَى الْأَوْلِيَاءِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْ مَيْتَةٍ فَهُمْ فِيهِ

(۱) یعنی شیاطین که و سوسه کرده اند بایشوایان که مذهب قراردادند اند والله اعلم .

(۲) یعنی در شکم باشد .

همه در آن شریک اند جزا خواهد داد به مقابله این بیان ایشان هرآئینه اواستوارکار دانااست (۱۳۹) .

هرآئینه زیان کارشدند آنانکه کشتند فرزندان خود را از جهت بیخردی بغیر دانش وحرام کردند آنچه روزی دادایشان را خدابه سبب دروغ بستن بر خدا به تحقیق گمراه شدند ایشان ونبودند راه یافتگان (۱۴۰) .

و خدا آنست که پیدا کرد بوستانهای برداشته شده برپایها^(۱) و بوستانهای غیر برداشته شده برپایها^(۲) و پیدا کرد درختان خرمارا و زراعت را گوناگون میوه های هر یکی و زیتون و انار را مانند یکدیگر و غیرمانند یکدیگر^(۳) بخورید از میوه های آن چون میوه بیرون آورد و بدهید زکوة او را روز درویدن وی و اسراف مکنید هرآئینه خدادوست ندارد اسراف کنندگان را (۱۴۱) .

و پیدا کرد از چهارپایان بار بردارنده را و جانوری را که بر زمین غلطانند بجهت ذبح بخورید از آنچه روزی داده است خدایا ما را پیروی مکنید گامهای شیطان

شُرَكَاءَ سَيَجْزِيهِمْ وَصَفَّهُمْ إِنَّهُ كَرِيمٌ عَلِيمٌ ﴿۳۹﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَمُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ أَفَبِرَاءٍ عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿۴۰﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرِ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالزُّمَانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿۴۱﴾

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةٌ وَفَرَسَاتٌ كُلُوا مِنْ مَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿۴۲﴾

(۱) یعنی درختان انگور و مانند آن والله اعلم .

(۲) یعنی درختان برساق ایستاده والله اعلم .

(۳) یعنی افراد هر نوعی باعتبار صورت مانند يك ديگراند و به اعتبار مزه نه والله اعلم .

را هرآئینه اوشمارا دشمن ظاهر است
(۱۴۲) .

آفریده‌هشت قسم را از گوسفند دو قسم
وازیزد و قسم^(۱) بگوآیاین دونرا حرام
کرده است خدای تعالی یا این دو ماده را
یا آن را که مشتمل شده است بروی
رحمهای این دو ماده خبر دهید مرابه
دانش^(۲) اگر هستی دراست گو (۱۴۳) .

و پیدا کرد از شتر دو قسم و از گاو دو قسم
بگو آیاین دونرا حرام کرده است
خدایا این دو ماده را یا آنرا که مشتمل شده
است بروی رحم های این دو ماده
آیا حاضر بودید و قتی که حکم کرد شمارا
خدا بآن پس کیست ستمگارترا از کسی که
بندد بر خدا دروغ تا گمراه کند مردمان را
بغیر دانش هرآئینه خدا راه نمی نماید قوم
ستمگاران را (۱۴۴) .

بگونمی یابم در آنچه وحی فرستاده شده
بسوی من هیچ چیز حرام بر خورنده که
بخورد آن را مگر آنکه باشد مردار یا خون
ریخته شده یا گوشت خوک پس هرآئینه
حرام است یا آنچه فسق باشد که برای غیر
خدا و از بلند کرده ذبح شود پس هر که
درمانده شود نه بغی کننده و نه از حد
گذرنده پس هرآئینه پروردگار تو آمرزنده

ثَنِيَّةَ آذَوَاعٍ مِنَ الصَّائِنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْرَاضِ اثْنَيْنِ
قُلْ إِنَّ الدَّكَرَيْنِ حَرَمًا لِّلْأَثْنَيْنِ إِنَّمَا اسْتَمَلَكْتَ عَلَيْهِ
أَرْحَامَ الْأَثْنَيْنِ يُخَوِّفُونَ بَعْضُهُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٢﴾

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ إِنَّ الدَّكَرَيْنِ
حَرَمٌ أَمَّا الْأَثْنَيْنِ إِنَّمَا اسْتَمَلَكْتَ عَلَيْهِ أَرْحَامَ الْأَثْنَيْنِ
أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَضَعَكُمُ اللَّهُ يَهْدَى الْفِتْنَةَ أَظَلَمْتُمْ
إِن كَفَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٣﴾

قُلْ لَا آجِدُ فِي مَا أُوْحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ
إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْمَنَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ
خَيْزُرٍ قَالَتْهُ رَجُلٌ أَوْ فَسَقًا أَيْلٌ لِّغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ
اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٤﴾

(۱) یعنی نرو ماده از هر يك واللہ اعلم .

(۲) یعنی نقلی صحیح بیارید از ابراهیم و اسمعیل علیهما السلام و از کتب الهیه واللہ اعلم .

مهربان است^(۱) (۱۴۵) .

ویریهو دحرام ساختیم هر جانور ناخن دار^(۲) واز گاؤ و گوسفند حرام ساختیم برایشان پیه این دو قسم مگر پیهی که برداشته است پشت این دو قسم یا برداشته است آنرا رودهای آنچه متعلق شد باستخوان این طور جزا دادیم ایشان را بمقابله ستم ایشان وهر آئینه ماراست گوئیم (۱۴۶) .

پس اگر به دروغ نسبت کنند ترابگو که پروردگار شما خداوند مهربانی بسیار است و رد کرده نمی شود عقوبتِ او از قومِ ستمگاران (۱۴۷) .

زود باشد که بگویند مشرکان اگر خواستی خدا یعنی رضای او بودی شریک مقرر نمی کردیم و نه پدران مامی کردند و نه حرام می کردیم چیزی را همچنین بدروغ نسبت کردند کسانی که پیش از ایشان بودند تا آنکه چشیدند عقوبتِ ما بگوآیا هست نزدیک شما دانشی^(۳) تا بیرون آرید آن را برای ما پیروی نمی کنید مگر شبیه را ونیستید شما مگر دروغگو (۱۴۸) .

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَزْمًا لِّ كُلِّ ذِي ظُلْمٍ وَمِنَ الْبَقَرِ
وَالْغَنَمِ حَزْمًا عَلَيْهِمْ تُحُومُهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ
ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ
ذَلِكَ جَزَاءُ لَهُمْ بِغْيِهِمْ وَإِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ ۝

فَإِنْ كَذَّبُوا فَقُلْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ
بِأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ۝

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ لَوْلَا
أَبَاؤُنَا وَالْحَزْمُ مِمَّا مَنَعَهُمْ كَذَّبَ الَّذِينَ
مِنَ قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بِأَسْنَاهُ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ
مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لِنَاظِرٍ أَنْ تَكْفُرُوا إِلَّا الْكَلْبُ وَلَنْ
أَنْتُمْ إِلَّا خَوْصٌ ۝

(۱) مراد حصر اضافی است به نسبت بهیمة الانعام وآن اصناف ثمانیه مذکور است سگ و شیر و بازو غیر آن اگرچه حرام است از بهیمة الانعام نیست و در آن بحث نداشتند والله اعلم .

(۲) یعنی مثل شتر و شتر مرغ و الله اعلم .

(۳) یعنی نقلی از کتب الهی و الله اعلم .

بگو خدا راست دلیل محکم پس اگر خواستی خدا هدایت کردی شمارا همه يك جا (۱۴۹) .

بگویارید گواهان خود را آنانکه گواهی میدهند که خدا حرام ساخته است این را پس (یا محمد) اگر بفرض گواهی دهند تو معترف مشوبایشان و پیروی مکن خواهش کسانی که به دروغ نسبت کردند آیاتِ ما را و کسانی که اعتقاد ندارند بآخرت و ایشان با پروردگار خود برابر میکنند^(۱) (۱۵۰) .

بگویائید تا بخوانم آنچه حرام کرده است پروردگار شما بر شما (فرموده است) که شريك او مقرر مکنید چیزی را و بوالدین نیکوکاری کنید و مکشید اولاد خود را از ترس فقر ما روزی میدهم شمارا و ایشان را نزدیک مشوید به بی حیائی^(۲) آنچه علانیه باشد از آن و آنچه پوشیده باشد و مکشید هیچ نفس را که حرام ساخته است خدا کشتنش الّا بحق^(۳) این حکم فرموده است شمارا تا بוד که شما به فهمید (۱۵۱) .

و نزدیک مشوید به مال یتیم الّا بخصلتی که وی نیک است تا آنکه رسد به جوانی خود و تمام کنید پیمان و ترازو را بانصاف

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿۱۴۹﴾

قُلْ هَلْ سَأَلْتُمْ لَهْدَاءَ كُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا؟ إِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرِيهِمْ يَحَدِّثُونَ ﴿۱۵۰﴾

قُلْ تَعَالَوْا أَنِ اتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدِينَ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ مَخْنُوعَةٍ كُفْرُهُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿۱۵۱﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَيْلِ وَالْيَتِيمَانَ الْفَيْسَلِ لَعَلَّكُمْ تَكْفُرُونَ

- (۱) یعنی معبود باطل را والله اعلم .
- (۲) یعنی بزنا و لواطت .
- (۳) یعنی بقصاص و مثل آن .

تکلیف نمی دهیم هیچکس را مگر قدرطاعت او و چون سخن گوئید^(۱) پس رعایت انصاف بنمائید و اگر چه آن محکوم علیه صاحب قرابت باشد و بعهد خدا^(۲) وفا کنید این حکم فرموده است شمارا تا پندپذیر شوید (۱۵۲) .

و خبر داده است که آنچه مذکور شد راه من است راست و درست آمده پس پیروی او کنید و پیروی مکنید راه های دیگر را که این راه هاجدا کنند شمارا از راه خدا این حکم فرموده است شمارا تا پرهیزگاری کنید (۱۵۳) .

باز می گویم که داده بودیم موسی را کتاب تانعمت تمام کنیم بر هر که نیکوکار بود و بیان کنیم هر چیزی را و بجهت هدایت و مهربانی تا ایشان بملاقات پروردگار خویش ایمان آرند^(۳) (۱۵۴) .

و این قرآن کتابیست که فرو فرستادیمش بابرکت پس پیروی او کنید و پرهیزگاری کنید تا مهربانی کرده شود بر شما (۱۵۵) .

فرستادیمش تا نگوئید بجز این نیست که فرود آورده شد کتاب یعنی تورات و انجیل بر دو گروه پیش از ما و به تحقیق بودیم ما از تلاوت ایشان بی خبر (۱۵۶) .

نَفْسًا إِلَّا رُسْحَمًا إِيَّاكَ فَاعْبُدُونَا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
وَيَهْدِي اللَّهُ أُمَّتًا إِذِ لَمْ يُلْحَقْ بِهِ الْعُلَمَاءُ تَدَّرُوْنَ ۝۱۵۲

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ
تَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَضَعْنَا لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝۱۵۳

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا
لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ۝۱۵۴

وَهَذَا كِتَابُنَا أَنْزَلْنَاهُ مُبْرَكًا فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ۝۱۵۵

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا
وَإِنْ لَكُنَّا عَنْ دَرَسَتِهِمْ لَغَفْلِينَ ۝۱۵۶

(۱) یعنی گواهی دهید یا حکم کنید و الله اعلم .

(۲) یعنی بنذر او .

(۳) مترجم گوید ظاهر نزدیک این بنده آنست که حرام گردانیدیم اشیای مذکوره را درازل بر قوم نوح و هلم جراباز دادیم موسی را کتاب و الله اعلم .

یا گوئید اگر فرود آورده شدی بر ما کتاب
هر آئینه می بودیم راه یافته تراز ایشان پس
آمده است به شما حجتی از پروردگار شما
و هدایت و بخشایش پس کیست ستمگار
تراز کسی که بدروغ نسبت کند آیات
خدارا و اعراض کند از آن جزا خواهیم داد
اعراض کنندگان را از آیات خویش
بدترین عذاب بسبب آنکه اعراض می
کردند (۱۵۷) .

آیا منتظر نیستند مگر آن را که بیایند
بدیشان فرشتگان^(۱) یا بیاید پروردگار تو
یا بیاید بعض نشان‌های پروردگارتو^(۲)
روزی که بیاید بعض نشان‌های
پروردگارتو نفع نه دهد نفسی را که ایمان
نیآورده بود پیش ازین ایمان او یا نفع ندهد
نفسی را که کسب نکرده بود در ایمان
خود عمل خیر^(۳) بگوانتظار کنی هر آئینه
مانیز منتظریم (۱۵۸) .

به تحقیق کسانی که پراگنده کردند دین
خود را و گروه گروه شدند نیستی از ایشان
در هیچ حساب^(۴) جزاین نیست که
کار ایشان گذاشته شده بسوی خداست
باز خبر دهد ایشان را بعاقبت آنچه می

أَوْفَوْا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ
فَقَدْ جَاءَهُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ فَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سَجِرَى
الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنِ الْيَتِيمِ أَمْوَالَهُ الْعَدَابِ بِمَا
كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٧﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ الْآنَ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِي رَبُّكَ أَوْ يَأْتِي
بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا
إِيمَانُهَا لَوْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلْ
انظُرُوا إِلَىٰ مَا تُنظُرُونَ ﴿١٥٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ فَتَرُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ
إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾

(۱) یعنی برای قبض ارواح .

(۲) یعنی طلوع شمس از مغرب یادابه الارض والله اعلم .

(۳) یعنی آنروز توبه گنهگار و ایمان کافر قبول نشود والله اعلم .

(۴) یعنی از تو مواخذه نخواهند کرد والله اعلم .

کردند (۱۵۹) .

هرکه آورد نیکی پس اوراست ده چندان آن وهرکه آوردیدی جزا داده نخواهد شد الا مثل آن وایشان ستم کرده نخواهند شد (۱۶۰) .

بگو هرآئینه دلالت کرده است مرا پروردگار من بسوی راه راست مراد می دارم دین درست کیش ابراهیم را حنیف شده و نه بود از مشرکان (۱۶۱) .

بگو هرآئینه نماز من وحج و قربانی من و زندگانی من و موت من همه برای خداست پروردگار عالمها (۱۶۲) .

هیچ شریک نیست مرا و باین توحید فرموده شد مراو من نخستین مسلمانانم (۱۶۳) .

بگو آیا طلب کنم پروردگار غیر خدا و اوست پروردگار همه چیز و عمل نمی کند هیچ کسی مگر بذات خود و بر ندارد هیچ بردارنده بار دیگر را باز بسوی پروردگار شما رجوع شما باشد پس خبردار کند شمارا بآنچه که در آن اختلاف می کردید (۱۶۴) .

و او آنست که ساخت شمارا جانشینان در زمین و بلند کرد بعضی را بالای بعضی درجه ها تا بیازماید شمارا در آنچه داده است به شما هرآئینه پروردگار تو شتاب کننده عقوبت است و هرآئینه او آمرزنده مهربان است (۱۶۵) .

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ مَثَلٍ هَاتَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا نُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿۱۵۹﴾

قُلْ إِنِّي هَدَيْتُ رَبِّيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۖ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿۱۶۱﴾

قُلْ إِن صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۶۲﴾

لَا شَرِيكَ لَهُ ۚ وَبِذَلِكَ بُرُئْتُ وَإِنَّا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿۱۶۳﴾

قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَبْعَىٰ رَبِّي وَأَهْوَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا ظِلْمًا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿۱۶۴﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ فِي دَرَجَاتٍ لِيُنَبِّئَكُمْ فِي مَا كُنتُمْ فِيهَا تَفْتَلِحُونَ ﴿۱۶۵﴾